

OVER EN UIT MET ONEERLIJKE HANDEL

Hoe het EU-handelsbeleid
duurzaamheidsdoelen tegenwerkt

**FEED
BACK EU**

Samenvatting

SAMENVATTING

We leven in een tijd waarin verschillende crises tegelijkertijd plaatsvinden die sterk verbonden zijn met de manier waarop we ons voedsel produceren en consumeren. Als één van de grootste handelsmarkten ter wereld en economisch gezien één van de meest open regio's, wegen de consumptie- en productiepatronen van de Europese Unie (EU) zwaar mee in de wereldwijde voedselsector. In 2021 benadrukte de Europese Commissie in de evaluatie van het handelsbeleid dat het 'alle beschikbare middelen moet inzetten om sociale rechtvaardigheid en duurzaamheid te ondersteunen.'¹ De noodzaak om de handel in landbouwproducten te verduurzamen, werd nog eens benadrukt in de '2024 Strategic Dialogue on the Future of EU Agriculture'.

Toch blijkt het huidige EU-handelsbeleid hier nog nauwelijks gehoor aan te geven. Dit rapport toont op basis van casestudies over de internationale handel in drie verschillende eiwitproducten (soja, koolzaad en rundvlees) aan hoe het EU-handelsbeleid in strijd is met de beleidsdoelen van de EU op vijf belangrijke gebieden:

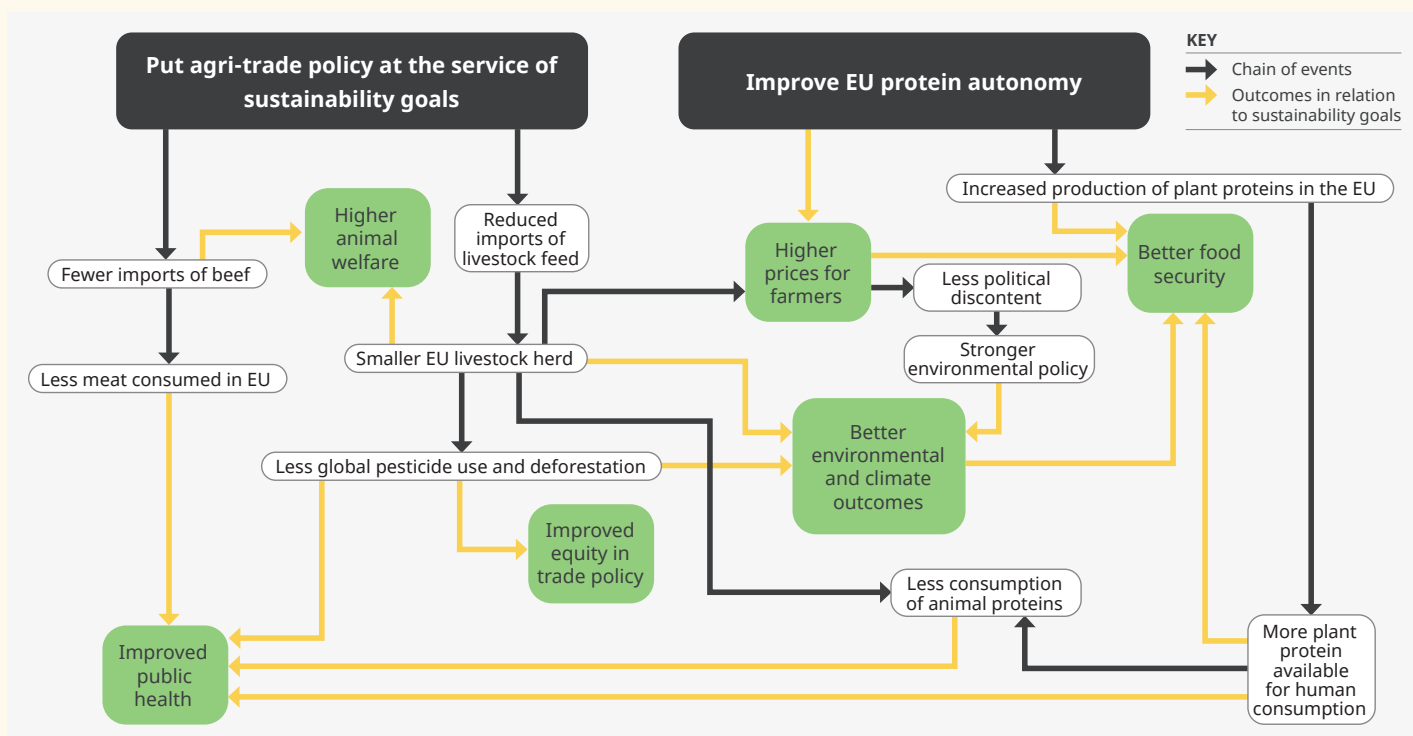
1. **De klimaatcrisis:** het huidige beleid houdt een vervuilde vorm van veehouderij in stand die bijdraagt aan ontbossing, biodiversiteitsverlies en de uitstoot van broeikasgassen.
2. **Volksgezondheid:** het stimuleert vlees- en zuivelrijke diëten met schadelijke gevolgen voor de volksgezondheid en de import van gevaarlijke pesticiden, antibiotica en genetisch gemodificeerde organismen (GMOs).

3. **Voedselzekerheid en bestaanszekerheid van de Nederlandse en Europese boeren:** het belemmert boeren in de mogelijkheid om een eerlijke prijs voor hun producten te krijgen en leidt tot verlies van een grote hoeveelheid voedsel dat voor menselijke consumptie gebruikt kan worden, maar nu wordt ingezet als veevoer.
4. **Mondiale rechtvaardigheid:** het handhaaft dubbele standaarden met een neokoloniaal karakter door het gebruik van pesticiden in het mondiale Zuiden en het in stand houden en aanwakken van landroof van lokale en inheemse gemeenschappen.
5. **Dierenwelzijn:** het staat de vleesimport toe van dieren die onder minder strikte dierenwelzijns- en veterinaire normen worden gehouden dan in de EU vereist zou zijn.

De 'Farm to Fork Strategy' viert haar vijfjarig bestaan en gaat een nieuwe wetgevingsperiode (2024-2029) in, waardoor juist nu het goede moment is om duurzaamheid centraal te stellen in het EU-handelsbeleid. Met het vasthouden aan de huidige gang van zaken, zal het voor de EU onmogelijk worden om de vastgestelde duurzaamheidsdoelen te behalen.²

Dit rapport herhaalt de boodschap van de urgentie om het EU-handelsbeleid in landbouwproducten af te stemmen met de dringend nodige aanpassing van ons voedselsysteem. Het integreren van duurzaamheid in het handelsbeleid geeft beleidsmakers juist de mogelijkheid om meerdere kwesties tegelijkertijd aan te pakken: het promoten van plantaardige diëten, volksgezondheid, mondiale rechtvaardigheid, voedselzekerheid, bestaanszekerheid van de boeren en dierenwelzijn (zie figuur 1).

Figuur 1: Overzicht van handels -en landbouwbeleid

Credits: Feedback EU, 2024.

Het rapport doet de volgende aanbevelingen aan Europese en Nederlandse beleidsmakers:

1. ZET HET EU-HANDELSBELEID IN ALS INSTRUMENT VOOR DE VOEDSELTRANSITIE

1.1 Wees een voorloper in de mogelijkheid om duurzaamheid en handel met elkaar te integreren

De EU zou zich als mondiale koploper moeten opstellen in het doorvoeren van duurzaamheidsdoelen in handelsbeleid door bestaande WTO- mechanismen te benutten en het ontwikkelen en implementeren van nieuwe instrumenten zoals het 'Codex Planitarius' van het Wereld Natuur Fonds (WNF).

1.2 Evalueer bestaande en nieuwe handelsovereenkomsten op hun duurzaamheid

De EU moet eisen dat alle nieuwe en bestaande handelsovereenkomsten worden geëvalueerd op basis van doelen in lijn met de Duurzame Ontwikkelingsdoelen (SDG's), het Klimaatakkoord van Parijs, de Europese Green Deal en andere Europese strategieën.

1.3 Versterk de inzet van 'Mirror Measures' voor gezondheid en duurzaamheid

De EU moet bestaande 'Mirror Measures' ofwel spiegelmaatregelen (regelgeving die stelt dat geïmporteerde goederen aan dezelfde productie-eisen moeten voldoen, als goederen geproduceerd in de EU zelf) versterken om de gezondheid en milieu-impact van handel in het mondiale Zuiden te beperken^a.

1.4 Dicht de kloof in huidige importregelingen en versterk de handhavingscapaciteit

De EU moet zich inzetten om huidige tekortkomingen in de handelsregelingen te erkennen en op te lossen die de invoer van schadelijke goederen voor mens en milieu in stand houden. Dit kan onder meer door douane- en veterinaire autoriteiten te versterken en de uitgestelde ontbossingswet uit te breiden om kwetsbare ecosystemen in Zuid-Amerika te beschermen.

1.5 Stop met het meten met twee maten en inconsistenties in het gebruik en de export van verboden stoffen

Het moet klaar zijn met Nederlandse en Europese bedrijven die giftige pesticiden exporteren waarvan het gebruik in de EU zelf verboden is. Ditzelfde geldt voor importtoleranties van landbouwchemicaliën waarvan de langetermijneffecten, vooral van de combinatie van verschillende middelen, op de menselijke gezondheid nog onbekend zijn.

1.6 Corrigeer marktverstoringen en de importafhankelijkheid van de belangrijkste eiwitproducten

De EU moet binnen het kader van nieuwe handel-duurzaamheidsregelgeving en de Europese eiwitstrategie streven naar vermindering van de import van goedkoop veevoer uit derde landen, omdat dit EU-boeren die plantaardige eiwitten telen momenteel sterk benadeelt (zie aanbeveling 2.1).

2. VERBETER DE EU-EIWITAUTONOMIE EN BEVORDER EEN SHIFT NAAR PLANTAARDIGE DIËTEN

2.1 Creëer een eiwitplan voor de gehele EU om de overgang naar eiwitautonomie te begeleiden

Een belangrijke focus van de nieuwe EU-wetgevingsperiode (2024-2029) moet liggen op een omvattend en bindend Europees eiwitplan om de groei van plantaardige eiwitten voor menselijke consumptie te bevorderen, terwijl de duurzaamheid van de veehouderij en de positie van EU-boeren wordt verbeterd.

2.2 Zorg ervoor dat de CAP (Common Agricultural Policy) de plantaardige eiwitproductie voor menselijke consumptie stimuleert

De CAP moet milieuregels ('Good Agriculture and Environment Conditions' (GAEC) die recent door politieke druk zijn versoepeld) inzetten om de productie van plantaardige eiwitten voor menselijke consumptie te stimuleren. Daarbij moet de focus liggen op een verschuiving naar landbouwtechnieken die beter zijn voor het klimaat en milieu.

^a Een nieuw rapport uitgebracht door Feedback EU en partners bevat technische voorstellen voor de inzet van 'Mirror Measures' in de Europese landbouwhandel: 'Double Standards on Our Plates: Using Mirror Measures to Mitigate the Impacts of EU Trade Policy for a Sustainable Food System' (2024)

Het onderzoek laat zien dat er juist voor Nederland een belangrijke rol is weggelegd om het handelsbeleid een duurzamere kant op te duwen en minder importafhankelijk te worden. Het is namelijk de tweede handelaar en verwerker van soja in de wereld waarvan het weer 89% exporteert. Verder is 93% van de geïmporteerde plantaardige eiwitten bestemd voor veevoer, waarvan uiteindelijk ook weer het grootste deel wordt gebruikt voor vlees- en zuivelexport. Met de Nationale Eiwitstrategie streeft Nederland naar meer Europese zelfvoorziening van plantaardige eiwitten en minder afhankelijkheid van de import van soja. Hierin staan onder andere suggesties om meer in te zetten op het telen van typisch Nederlandse eiwitrijke gewassen en het verhogen van de plantaardige consumptie door mensen.

REFERENTIES (AFKOMSTIG UIT VOLLEDIG RAPPORT)

1. European Commission. *Trade Policy Review – An Open, Sustainable and Assertive Trade Policy*. https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:5bf4e9d0-71d2-11eb-9ac9-01aa75ed71a1.0001.02/DOC_1&format=PDF (2021).
2. Feedback EU. *Biomethane from Manure: A Curse, Not a Cure*. (2024). https://feedbackeurope.org/wp-content/uploads/2024/10/Report-Biomethane-from-Manure-Oct24_FINAL.pdf

Over Feedback EU

Feedback EU is een campagne organisatie die zich richt op de thema's voedsel en klimaat. We doen onderzoek, voeren campagne en organiseren evenementen om met elkaar in gesprek te gaan. Met systeemdenken verbinden wij dagelijkse problemen rondom eten aan oneerlijke machtsstructuren en tegenstrijdig beleid. Onze missie is dat er minder vlees, zuivel en kweekvis wordt geproduceerd en gegeten, dat er minder voedselverspilling plaatsvindt en dat lokale voedsel initiatieven en economieën opbloeien.

Auteur: Isabela Bonnevera

Aanvullend onderzoek & redactioneel: Frank Mechielsen, Julianne van Pelt, Natasha Hurley, Maximillian Herzog, Jean-François Garnier

Illustratie: Imke Chatrou

Design: Garth Stewart

Citaat: Feedback EU, 2024. *Trading Away the Future? How the EU's agri-trade policy is at odds with sustainability goals*. Den Haag: Feedback EU.

www.feedbackeurope.org

@feedback_europe

